

Preek kerstnacht 2025

Westerkerk

Ds. Herman Koetsveld

Het verhaal van vanavond is bekend. Sowieso de versies van het tuincentrum en Home Alone zoveel, maar vast nog wel meer. De context is ook bekend: een volle Wester waarvan de meeste aanwezigen een vaste, want jaarlijkse regelmaat in hun kerkgang kennen. De opening is eveneens bekend: 'Komt allen tezamen'. Geen denken aan daar een ander lied te programmeren. En hoe heerlijk, ook de muzikale omlijsting is bekend: onze eigen Westercantorij-mensen die een serieuze poging doen om de engelenzang te evenaren.

Maar nu de grote variabele, althans zo voel ik dat, de preek. Hoe en waarmee te openen? Ik heb er eerlijk gezegd nogal mee lopen tobben de afgelopen tijd. Er ontstond een idee, dat ik met enige schroom met jullie deel. Toegegeven, het is nogal een bizarre gedachtenkronkel, maar zo is het wel gegaan. Want in de brei van onheilsberichten las ik pas het bericht dat aan het einde van deze eeuw naar verwachting 80% van de gletsjers wereldwijd zijn gesmolten. En in diezelfde krant stond ook een bericht dat het energiegebruik van de datacentrales in ons land inmiddels net zoveel is als een kleine 2 miljoen huishoudens.

Die datacentrales zijn weer nodig voor de onbegrensde mogelijkheden van AI die al onze problemen kan gaan oplossen. En vergeef me de inval, maar toen dacht ik voor het eerst van mijn leven, als die gletsjers toch wel smelten en die datacentrales toch uit de grond gestampt blijven worden, dan is het toch niet zo heel erg als ik voor een keertje de oplossing voor mijn probleem voor een aansprekende opening van de kerstnachtspreek....ChatGPT

(laptop pakken) Even de trefwoorden intypen: intro preek kerstnacht 2025, Westerkerk Amsterdam, luchtig, aansprekend, 120 woorden. Klik: (voorlezen)

(Goedenavond, welkom in de Westerkerk. Buiten glinstert de stad: trams bellen, fietsen zoeven, iemand zoekt nog snel een parkeerplek. Amsterdam draait door. En toch... op kerstnacht vertraagt de tijd een beetje. We komen hier met volle agenda's en lege handen, met vragen, verwachtingen en misschien wat kerststress. Het verhaal dat we zo meteen horen, begint ook niet groot en glanzend, maar klein: een kind, een nacht, een ademtocht. Geen applaus, wel nabijheid. Kerst zegt niet: alles wordt perfect. Kerst fluistert: je staat er niet alleen voor. In deze ruimte, onder deze toren, mag je even landen. Laten we

luisteren met open oren en lichte harten naar wat hoop vandaag kan betekenen, voor ieder van ons, hier en nu, samen vanavond.)

Even terug naar afgelopen maandagmorgen: toen moest toch ook echt de laptop opengeklapt worden voor al die uit te spreken teksten voor deze kerst 2025. En ik ervoer het als een troost wat mijn lijfkrant uit de mond van Peter Pannekoek die de Oudejaarsconference van volgende week doet het volgende zo ook voor mij herkenbaar optekende. Citaat:

"Ik dacht: als ik geen oudejaarsconference had hoeven maken, had ik de krant vaker dichtgeslagen. Het nieuws was vaak zo triest en zo naar. Voor mij is een oudejaarsconference namelijk ook een nieuw begin: er is een nieuwe kans aanstaande. Daar kwam ik niet uit. Dus dat heb ik nu als uitgangspunt genomen: hoe vinden we in godsnaam hoop in deze tijd?" Einde citaat.

Ik snap hem volledig. Want wat een krankzinnig jaar ligt er achter ons. Internationaal, nationaal, in onze stad, in ons persoonlijk leven. Ik kan hier van alles gaan opsommen, maar herinner je de beelden, hoor je zorgelijke gedachten, versta je eigen gevoelens, je eigen onrust over hoe mensen onmenselijk te kunnen worden, hoe we tegenover elkaar zijn komen staan....hoor het, voel het....

(orgel improvisatie: onheil, geweld, polarisatie, geschreeuw enz. uitlopend op zachter wordend thema 'Stille Nacht', maar (nog) niet harmonisch, nog 'schurend')

Ja, hoe vinden we in godsnaam hoop in deze tijd? Organist Evan probeerde dwars door de zwaarte van deze tijd daar bij te komen: bij de stilte van deze nacht, maar je hoorde wel: het blijft schuren. Ook, of misschien wel juist in de stilte laten de dissonanten van ons leven zich horen. We komen hier niet bij elkaar voor het sprookje 'en zijn leefden nog lang en gelukkig', maar we komen hier bijeen vanwege het verhaal dat de Eeuwige te vinden is in een doodgemartelde aan een kruis, in een mens die niets wilde weten van een God met macht die jou dwingt en straft, maar in een Stem die jou en mij aanspreekt het licht te zoeken bij die mens die door de godsdienst en de samenleving als een gevaar voor de gevestigde orde wordt gezien. En dat vanwege zijn alles omkerende boodschap dat niet de menselijke macht, maar de van God gegeven liefde die in ieder mens gelegd is het hoogste goed is.

Hoop in deze tijd? Dit alleen al: dat jij hier niet alleen zit, en in geestelijke zin met duizenden anderen die ons zijn voorgegaan onder dit bijna vier eeuwen oude dak, en nu verbonden ook met miljoenen overal ter wereld. Allemaal mensen die niet aan een of andere chatbox hebben gevraagd op te sommen wat we al lang weten, of in elk geval kunnen weten, maar mensen die met elkaar zoeken, diep in zichzelf te ervaren, daar naar verlangen te horen, aangesproken te worden, dat het verhaal van deze nacht, van dat kind in de kribbe, zelf de bron van hoop is.

De oudejaarsconferencier heeft onbedoeld vermoedelijk gelijk: in godsnaam. Daar wil de goede-verhalen-verteller Lucas een dik uitroepteken bij zetten als hij opent met de keizer in Rome, Augustus, zo'n potentat van het kaliber Poetin, Trump, Xi Jinping en al hun afgeleide handlangers en hielenlikkers. Mensen die gewetenloos over lijken gaan met al hun varianten van geweld, leugenmachines, onderdrukking, haatzaaij en wat niet al.

Ja, in godsnaam, denkt ook Lucas, en dan hij opent voor ons heel even de hemel, precies lang genoeg, om dwars tegen de duisternis van onze wanhoop, gemis, verdriet, niet-meer-weten-waar-te-zoeken, vluchtneigingen richting het-zal-mijn-tijd-wel-duren – dit te horen: jij mens in jouw duisternis, ga zoeken, kom in beweging, open je voor de boodschap dat God in dit kind van vluchtelingen te vinden is. Dat de Eeuwige in een alles in zich opnemende én dragende liefde zich niet vereenzelvigd met de mannen in hun gouden paleizen, maar met dit kind Jezus, waar niemand een plek voor heeft en in Hem met ieder kind van de rekening. Inderdaad:

Zo'n mens, de klein verachte, door bloed en zweet vervuild.

Zo raadzaam dit te zoeken: het Licht dat in hem schuilt.

En dus nog een keer: wat is in godsnaam de bron van hoop? Natuurlijk, dat is het verhaal van deze nacht, dat verhaal van ooit dat zich in alle varianten waar we zo bang van worden ook nu aan ons voordoet. Met daarom als eerste godswoord: 'wees niet bang'. Om gevolgd te worden door die nodiging: sta op, kom in beweging, ga op weg om te zien, te ervaren, innerlijk je te richten op de Liefde die alles overwint. En daarmee worden jij en ik gekend, doorgrond, getroost, gedragen. En dat brengt ons bij het antwoord bij uitstek op de vraag naar de hoop, inderdaad in godsnaam: in de naam van de Eeuwige dus: Ik ben erbij. Ik zal er zijn. Die naam die ons zo intens en in alles nabij is, onder ons is gekomen

in Jezus die in alle eenvoud een ieder van ons aanspreekt met 'Volg Mij'.
Godzijdank Amen.